

Sähkötekni­sen kaupan liitto ry:n lausunto

Kiitämme valiokuntaa mahdollisuudesta lausua kyberkestävyysasetuksen toimeenpanosta.

Toimialajärjestömme edustaa 116 valmistaja- ja maahantuojayritystä sekä sähkötekni­stä tukkukauppaa Suomessa. Ylläpitämämme alan tuotetietokannan Sähkönumerot.fi perusteella CRA:n soveltamisalaan kuuluvia tuotteita on yli 3 000 erilaista turva- ja lukituslaitteista valaistuksen ohjauksen ja talotekniikan automaattioratkaisuihin. Kun tuotetietokannassa on kaikkiaan neljännesmiljoona sähkötekni­stä tuotetta, CRA:n piiriin kuuluvien määrä saattaa tuntua suppealta. Arvioinnissa on kuitenkin huomattava, että nämä tuotteet yleensä ohjaavat useampaa sähkötekni­stä laitteistoa ja niiden toimintaa asuin- ja toimipaikkakiinteistöissä ja verkoissa.

STK kiinnittää tässä lausunnossa huomionsa tarpeisiin järjestää sekä markkina­valvonta että neuvonta, joita kumpakin CRA edellyttää.

Markkina­valvonta

Toimiva markkina­valvonta on tärkeää, koska velvoitteensa hoitaville yrityksille syntyy niistä kustannuksia ja koska kyberturvan ”vapaamatkustus” koituu lopulta kaikkien haitaksi. Kustannuskilpailun myötä joillakin toimijoilla voi olla houkutus tuoda maahan tuotteita, joilla ei ole sertifiointia tai joilla se on väärennetty. Markkina­valvonta tarvitaan varmistamaan, että kaikki unionin alueelle maahantuotavat tuotteet täyttävät vaatimukset.

Kannatamme markkina­valvontatehtävän keskittämistä yhdelle viranomaiselle, jotta vältetään päällekkäisyydet viranomaistehtävissä. Sähköasennusten ja sähköturvallisuuden valvonta on Suomessa perinteisesti kuulunut Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukesille. Sitä mukaa kun talotekniikan merkitys rakennusten energiatehokkuudelle korostuu, erinäiset säädökset kuten Liikenne- ja viestintävirasto Traficom­in määräys 65, GIA-asetus, uudistettu rakentamislaki sekä EU:n rakennusten energiatehokkuusdirektiivin (EPBD) toimeenpano, painottavat vastuuta näiden ratkaisujen toiminnasta jopa kuntien rakennusvalvonnalle. Kyberturvan tiimoilta osaamista on kuitenkin ennestään Traficomissa. STK:n näkökulmasta luonteva CRA:n soveltamisalan markkina­valvoja voisi olla Traficom siinä missä Tukesin Fipointkin.

Neuvontatehtävät

Markkinavalvontaviranomaisen on oltava asiantunteva ja resursoitu niin, että se käytännössä kykenee myös antamaan yrityksille ohjausta ja neuvontaa kyberkestävyyssasetuksen soveltamisesta. Kansainvälisesti toimivat alan suuryritykset kyllä pystyvät huomiomaan vaatimukset tuotekehityksessään, mutta pienet ja keskisuuretkin toimialan yritykset tulevat tarvitsemaan tietoa ja neuvontaa varmistaakseen kilpailukykynsä tuotteiden säädöstenmukaisuuden osalta.

STK suosittelee markkinavalvojalle neuvontaroolissaan tiivistä yhteistyötä sidosryhmien, kuten toimialajärjestöjen kanssa.

Koulutustarve

Kyberkestävyyssasetuksen 10 artiklan nojalla jäsenvaltion on tarvittaessa edistettävä toimia, joilla varmistetaan pätevien ammattihenkilöiden saatavuus, jotta voidaan tukea markkinavalvontaviranomaisten ja vaatimustenmukaisuuden arviointilaitosten toimintaa. Artiklan mukaan on myös lisättävä yksityisen sektorin, talouden toimijoiden, kuluttajien, koulutuksen tarjoajien sekä julkishallinnon välistä yhteistyötä, muun muassa tarjoamalla valmistajien työntekijöille uudelleen- tai täydennyskoulutusta.

Yrityksissä sovellettavissa olevalle kyberkestävyyden opetukselle on siis artiklassa velvoite ja Suomessa selkeä tarve. Esimerkiksi Aalto-yliopistolla ei näytä vielä olevan varsinaista kyberturvallisuuden opintokokonaisuutta, ja opinto-ohjelmassa tällä hetkellä tarjolla oleva viiden opintopisteen Cybersecurity-kurssi ei edes ole pakollinen sähkötekniikan opiskelijoille. Koulutustarjonnan lisäämisen tarve on ilmeinen, ja siihen on osoitettava myös määrärahat.

STK suosittelee mahdollisen täydennyskoulutuksen suunnittelussa ja järjestämisessä laajaa ja tiivistä yhteistyötä sidosryhmien, kuten sähköalan yrityksiä edustavien toimialajärjestöjen kanssa.

Tosiasiallinen kyberkestävyys

Kyberkestävyyssasetus koskee tuotteiden valmistajia ja markkinoille saattajia. Käytännössä erityisesti talotekniikan ohjauksratkaisut edellyttävät myös tuotteiden asentajilta ja tuotteiden elinkaaren aikana käyttäjiltä ja huolloilta oikeita toimenpiteitä, jotta kyberturvallisuus tosiasiallisesti toteutuisi. STK

kantaa huolta tästä osaamistarpeesta Suomessa, vaikka nyt käsiteltävät säädökset eivät sitä koskekaan. Sähköala näkee tämän osaamisen osana huoltovarmuuttamme.

Kunnioittavasti

Sallamaari Muhonen

Sähköteknisen Kaupan Liitto ry